

ISSN 2518-1491 (Online),
ISSN 2224-5286 (Print)

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ҰЛТТЫҚ ҒЫЛЫМ АКАДЕМИЯСЫНЫҢ

Д.В. Сокольский атындағы
«Жанармай, катализ және электрохимия институты» АҚ

ХАБАРЛАРЫ

ИЗВЕСТИЯ

НАЦИОНАЛЬНОЙ АКАДЕМИИ НАУК
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН
АО «Институт топлива, катализа и
электрохимии им. Д.В. Сокольского»

NEWS

OF THE ACADEMY OF SCIENCES
OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN
JSC «D.V. Sokolsky institute of fuel, catalysis
and electrochemistry»

SERIES
CHEMISTRY AND TECHNOLOGY

3 (447)

MAY – JUNE 2021

PUBLISHED SINCE JANUARY 1947

PUBLISHED 6 TIMES A YEAR

ALMATY, NAS RK

NAS RK is pleased to announce that News of NAS RK. Series of chemistry and technologies scientific journal has been accepted for indexing in the Emerging Sources Citation Index, a new edition of Web of Science. Content in this index is under consideration by Clarivate Analytics to be accepted in the Science Citation Index Expanded, the Social Sciences Citation Index, and the Arts & Humanities Citation Index. The quality and depth of content Web of Science offers to researchers, authors, publishers, and institutions sets it apart from other research databases. The inclusion of News of NAS RK. Series of chemistry and technologies in the Emerging Sources Citation Index demonstrates our dedication to providing the most relevant and influential content of chemical sciences to our community.

Қазақстан Республикасы Улттық гылым академиясы «ҚР ҰҒА Хабарлары. Химия және технология сериясы» ғылыми журналының Web of Science-тің жаңаланған нұсқасы Emerging Sources Citation Index-те индекстелуға қабылданғанын хабарлайды. Бұл индекстелу барысында Clarivate Analytics компаниясы журналды одан әрі the Science Citation Index Expanded, the Social Sciences Citation Index және the Arts & Humanities Citation Index-ке қабылдау мәселесін қарастыруды. Web of Science зерттеушілер, авторлар, баспашилар мен мекемелерге контент тереңдігі мен сапасын үсінады. ҚР ҰҒА Хабарлары. Химия және технология сериясы Emerging Sources Citation Index-ке енүі біздің қоғамдастық үшін ең өзекті және беделді химиялық ғылымдар бойынша контентке адалдығымызды білдіреді.

НАН РК сообщает, что научный журнал «Известия НАН РК. Серия химии и технологий» был принят для индексирования в Emerging Sources Citation Index, обновленной версии Web of Science. Содержание в этом индексировании находится в стадии рассмотрения компанией Clarivate Analytics для дальнейшего принятия журнала в the Science Citation Index Expanded, the Social Sciences Citation Index и the Arts & Humanities Citation Index. Web of Science предлагает качество в глубину контента для исследователей, авторов, издателей и учреждений. Включение Известия НАН РК в Emerging Sources Citation Index демонстрирует нашу приверженность к наиболее актуальному и влиятельному контенту по химическим наукам для нашего сообщества.

Бас редактор:

ЖҰРЫНОВ Мұрат Жұрынұлы, химия ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі, Қазақстан Республикасы Ұлттық ғылым академиясының президенті, АҚ «Д.В. Сокольский атындағы отын, катализ және электрохимия институтының» бас директоры (Алматы, Қазақстан) Н = 4

Редакция алқасы:

ӘДЕКЕНОВ Серғазы Мыңжасарұлы (бас редактордың орынбасары), химия ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі, «Фитохимия» Халықаралық ғылыми-өндірістік холдингінің директоры (Караганды, Қазақстан) Н = 11

АГАБЕКОВ Владимир Енокович (бас редактордың орынбасары), химия ғылымдарының докторы, профессор, Беларусь ҰҒА академигі, Жаңа материалдар химиясы институтының құрметті директоры (Минск, Беларусь) Н = 13

СТРНАД Мирослав, профессор, Чехия ғылым академиясының Эксперименттік ботаника институтының зертхана менгерушісі (Оломоуц, Чехия) Н = 66

БҮРКІТБАЕВ Мұхамбетқали, химия ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі, әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-дың бірінші проректоры (Алматы, Қазақстан) Н = 11

ХОХМАНН Джудит, Сегед университетінің Фармацевтика факультетінің Фармакогнозия кафедрасының менгерушісі, Жаратылыстану ғылымдарының пәнаралық орталығының директоры (Сегед, Венгрия) Н = 38

РОСС Самир, PhD докторы, Миссисипи университетінің Өсімдік өнімдерін ғылыми зерттеу ұлттық орталығы, Фармация мектебінің профессоры (Оксфорд, АҚШ) Н = 35

ХУТОРЯНСКИЙ Виталий, философия докторы (PhD, фармацевт), Рединг университетінің профессоры (Рединг, Англия) Н = 40

ТЕЛТАЕВ Бағдат Бұрханбайұлы, техника ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА корреспондент-мүшесі, Қазақстан Республикасы Индустрія және инфрақұрылымдық даму министрлігі (Алматы, Қазақстан) Н = 13

ФАРУК Асана Дар, Хамдар аль-Маджида Шығыс медицина колledgeінің профессоры, Хамдард университетінің Шығыс медицина факультеті (Карабчи, Пәкістан) Н = 21

ФАЗЫЛОВ Серік Драхметұлы, химия ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі, Органикалық синтез және көмір химиясы институты директорының ғылыми жұмыстар жөніндегі орынбасары (Қарағанды, Қазақстан) Н = 6

ЖОРОБЕКОВА Шарипа Жоробекқызы, химия ғылымдарының докторы, профессор, Қырғызстан ҰҒА академигі, ҚР ҰҒА Химия және химиялық технология институты (Бішкек, Қырғызстан) Н = 4

ХАЛИКОВ Джурабай Халикович, химия ғылымдарының докторы, профессор, Тәжікстан ҒА академигі, В.И. Никитин атындағы Химия институты (Душанбе, Тәжікстан) Н = 6

ФАРЗАЛИЕВ Вагиф Меджидоглы, химия ғылымдарының докторы, профессор, ҰҒА академигі (Баку, Әзіrbайжан) Н = 13

ГАРЕЛИК Хемда, философия докторы (PhD, химия), Халықаралық таза және қолданбалы химия одағының Химия және қоршаған орта бөлімінің президенті (Лондон, Англия) Н = 15

«ҚР ҰҒА Хабарлары. Химия және технология сериясы»

ISSN 2518-1491 (Online),

ISSN 2224-5286 (Print)

Меншіктенуші: «Қазақстан Республикасының Ұлттық ғылым академиясы» РКБ (Алматы қ.).

Қазақстан Республикасының Ақпарат және қоғамдық даму министрлігінің Ақпарат комитетінде 29.07.2020 ж. берілген № KZ66VPY00025419 мерзімдік басылым тіркеуіне қойылу туралы күләлік.

Тақырыптық бағыты: *химия және жаңа материалдар технологиясы саласындағы басым ғылыми зерттеулерді жариялау.*

Мерзімділігі: жылына 6 рет.

Тиражы: 300

Редакцияның мекен-жайы: 050010, Алматы қ., Шевченко көш., 28, 219 бөл., тел.: 272-13-19, 272-13-18
<http://chemistry-technology.kz/index.php/en/arhiv>

© Қазақстан Республикасының Ұлттық ғылым академиясы, 2021

Редакцияның мекенжайы: 050100, Алматы қ., Қонаев к-сі, 142, «Д. В. Сокольский атындағы отын, катализ және электрохимия институты» АҚ, каб. 310, тел. 291-62-80, факс 291-57-22, e-mail:orgcat@nursat.kz

Типографияның мекен-жайы: «Аруна» ЖК, Алматы қ., Муратбаева көш., 75.

Главный редактор:

ЖУРИНОВ Мурат Журинович, доктор химических наук, профессор, академик НАН РК, президент Национальной академии наук Республики Казахстан, генеральный директор АО «Институт топлива, катализа и электрохимии им. Д.В. Сокольского» (Алматы, Казахстан) Н = 4

Редакционная коллегия:

АДЕКЕНОВ Сергазы Мынжасарович (заместитель главного редактора), доктор химических наук, профессор, академик НАН РК, директор Международного научно-производственного холдинга «Фитохимия» (Караганда, Казахстан) Н = 11

АГАБЕКОВ Владимир Енокович (заместитель главного редактора), доктор химических наук, профессор, академик НАН Беларуси, почетный директор Института химии новых материалов (Минск, Беларусь) Н = 13

СТРНАД Мирослав, профессор, заведующий лабораторией института Экспериментальной ботаники Чешской академии наук (Оломоуц, Чехия) Н = 66

БУРКИТБАЕВ Мухамбеткали, доктор химических наук, профессор, академик НАН РК, Первый проректор КазНУ имени аль-Фараби (Алматы, Казахстан) Н = 11

ХОХМАНН Джудит, заведующий кафедрой Фармакогнозии Фармацевтического факультета Университета Сегеда, директор Междисциплинарного центра естественных наук (Сегед, Венгрия) Н = 38

РОСС Самир, доктор PhD, профессор Школы Фармации национального центра научных исследований растительных продуктов Университета Миссисипи (Оксфорд, США) Н = 35

ХУТОРЯНСКИЙ Виталий, доктор философии (Ph.D, фармацевт), профессор Университета Рединга (Рединг, Англия) Н = 40

ТЕЛЬТАЕВ Багдат Бурханбайулы, доктор технических наук, профессор, член-корреспондент НАН РК, Министерство Индустрии и инфраструктурного развития Республики Казахстан (Алматы, Казахстан) Н = 13

ФАРУК Асана Дар, профессор колледжа Восточной медицины Хамдарда аль-Маджида, факультет Восточной медицины университета Хамдарда (Карачи, Пакистан) Н = 21

ФАЗЫЛОВ Серик Драхметович, доктор химических наук, профессор, академик НАН РК, заместитель директора по научной работе Института органического синтеза и углехимии (Караганда, Казахстан) Н = 6

ЖОРОБЕКОВА Шарипа Жоробековна, доктор химических наук, профессор, академик НАН Кыргызстана, Институт химии и химической технологии НАН КР (Бишкек, Кыргызстан) Н = 4

ХАЛИКОВ Джурabay Халикович, доктор химических наук, профессор, академик АН Таджикистана, Институт химии имени В.И. Никитина АН РТ (Душанбе, Таджикистан) Н = 6

ФАРЗАЛИЕВ Вагиф Меджид оглы, доктор химических наук, профессор, академик НАНА (Баку, Азербайджан) Н = 13

ГАРЕЛИК Хемда, доктор философии (Ph.D, химия), президент Отдела химии и окружающей среды Международного союза чистой и прикладной химии (Лондон, Англия) Н = 15

«Известия НАН РК. Серия химии и технологий».

ISSN 2518-1491 (Online),

ISSN 2224-5286 (Print)

Собственник: Республиканское общественное объединение «Национальная академия наук Республики Казахстан» (г. Алматы).

Свидетельство о постановке на учет периодического печатного издания в Комитете информации Министерства информации и общественного развития Республики Казахстан № KZ66VPY00025419, выданное 29.07.2020 г.

Тематическая направленность: *публикация приоритетных научных исследований в области химии и технологий новых материалов.*

Периодичность: 6 раз в год.

Тираж: 300

Адрес редакции: 050010, г. Алматы, ул. Шевченко, 28, оф. 219, тел.: 272-13-19, 272-13-18

<http://chemistry-technology.kz/index.php/en/arhiv>

© Национальная академия наук Республики Казахстан, 2021

Адрес редакции: 050100, г. Алматы, ул. Кунаева, 142, АО «Институт топлива, катализа и электрохимии им. Д.В. Сокольского», каб. 310, тел. 291-62-80, факс 291-57-22, e-mail:orgcat@nursat.kz

Адрес типографии: ИП «Аруна», г. Алматы, ул. Муратбаева, 75.

Editor in chief:

ZHURINOV Murat Zhurinovich, doctor of chemistry, professor, academician of NAS RK, president of NAS RK, general director of JSC ‘Institute of fuel, catalysis and electrochemistry named after D.V. Sokolsky (Almaty, Kazakhstan) H = 4

Editorial board:

ADEKENOV Sergazy Mynzhasarovich (deputy editor-in-chief) doctor of chemical sciences, professor, academician of NAS RK, director of the international Scientific and production holding «Phytochemistry» (Karaganda, Kazakhstan) H = 11

AGABEKOV Vladimir Enokovich (deputy editor-in-chief), doctor of chemistry, professor, academician of NAS of Belarus, honorary director of the Institute of Chemistry of new materials (Minsk, Belarus) H = 13

STRNAD Miroslav, head of the laboratory of the institute of Experimental Botany of the Czech academy of sciences, professor (Olomouc, Czech Republic) H = 66

BURKITBAYEV Mukhambetkali, doctor of chemistry, professor, academician of NAS RK, first vice-rector of al-Farabi KazNU (Almaty, Kazakhstan) H = 11

HOHMANN Judith, head of the department of pharmacognosy, faculty of Pharmacy, university of Szeged, director of the interdisciplinary center for Life sciences (Szeged, ungary) H = 38

ROSS Samir, Ph.D., professor, school of Pharmacy, national center for scientific research of Herbal Products, University of Mississippi (Oxford, USA) H = 35

KHUTORIYANSKY Vitaly, Ph.D., pharmacist, professor at the University of Reading (Reading, England) H = 40

TELTAYEV Bagdat Burkhanbayuly, doctor of technical sciences, professor, corresponding member of NAS RK, ministry of Industry and infrastructure development of the Republic of Kazakhstan (Almaty, Kazakhstan) H = 13

PHARUK Asana Dar, professor at Hamdard al-Majid college of Oriental medicine. faculty of Oriental medicine, Hamdard university (Karachi, Pakistan) H = 21

FAZYLOV Serik Drakhmetovich, doctor of chemistry, professor, academician of NAS RK, deputy director for institute of Organic synthesis and coal chemistry (Karaganda, Kazakhstan) H = 6

ZHOROBKOVA Sharipa Zhorobekovna, doctor of chemistry, professor, academician of NAS of Kyrgyzstan, Institute of Chemistry and chemical technology of NAS KR (Bishkek, Kyrgyzstan) H = 4

KHALIKOV Jurabay Khalikovich, doctor of chemistry, professor, academician of the academy of sciences of tajikistan, institute of Chemistry named after V.I. Nikitin AS RT (Tajikistan) H = 6

FARZALIEV Vagif Medzhid ogly, doctor of chemistry, professor, academician of NAS of Azerbaijan (Azerbaijan) H = 13

GARELIK Hemda, PhD in chemistry, president of the department of Chemistry and Environment of the International Union of Pure and Applied Chemistry (London, England) H = 15

News of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan.

Series of chemistry and technology

ISSN 2518-1491 (Online),

ISSN 2224-5286 (Print)

Owner: RPA «National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan» (Almaty).

The certificate of registration of a periodical printed publication in the Committee of information of the Ministry of Information and Social Development of the Republic of Kazakhstan **No. KZ66VPY00025419**, issued 29.07.2020.

Thematic scope: *publication of priority research in the field of chemistry and technology of new materials*

Periodicity: 6 times a year.

Circulation: 300

Editorial address: 28, Shevchenko str., of. 219, Almaty, 050010, tel. 272-13-19; 272-13-18,
<http://chemistry-technology.kz/index.php/en/arhiv>

© National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan, 2021

Editorial address: JSC «D.V. Sokolsky institute of fuel, catalysis and electrochemistry», 142, Kunayev str., of. 310, Almaty, 050100, tel. 291-62-80, fax 291-57-22, e-mail: orgcat@nursat.kz

Address of printing house: ST «Aruna», 75, Muratbayev str, Almaty.

NEWS**OF THE NATIONAL ACADEMY OF SCIENCES OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN
SERIES CHEMISTRY AND TECHNOLOGY**

ISSN 2224-5286

Volume 3, Number 447 (2021), 39 – 43

<https://doi.org/10.32014/2021.2518-1491.47>

UDC 547.99

IRSTI 31.23.23

Y.S. Ikhsanov*, K.M. Kusainova, G.Y. Tasmagambetova, N.T. Andasova, Y.A. Litvinenko

Al-Farabi Kazakh National University, Center of Physico-chemical Methods of Research and Analysis,
Almaty, Kazakhstan
E-mail: erbol.ih@gmail.com

AMINO ACID, FATTY ACID AND VITAMIN COMPOSITION OF ROSA CANINA L.

Abstract: The genus rose hips, or rose (*Rosa L.*), belongs to the Rosaceae family. It has many cultural forms, bred under the general name Rose. Now, more than 400 species of rose hips known. Usually these are erect shrubs, less often lianas, sometimes-low tree-like forms or almost herbaceous plants. Rosehip is common in the temperate and subtropical zones of the Northern Hemisphere, it can often found in the mountainous regions of the tropical belt. Some types of rose hips distributed from the Arctic Circle in the north to Ethiopia in the south. On the American continent - from Canada to Mexico. The most favorable conditions for Rosehip are in the Mediterranean region. Several species of the genus Rosehip have a wide distribution area.

Kazakhstan possesses significant resources of medicinal plant raw materials. Among the most priority representatives of the wild flora are species of the wild rose genus - *Rosa L.* as the most valuable medicinal plant. In total, 21 species of wild rose grow in the republic, including 5 in Central Kazakhstan: *R. glabrifolia* - w. naked, *R. laxa* Retz. - w. loose, *R. acicularis* Lindl. - (w. Spiny), *R. majalis* Herrm. (*R. cinnamomea* L.) - w. May (w. cinnamon) and *R. pimpinellifolia* L. (*R. spinosissima* L.) - w. femoral. Kazakh species of the genus *Rosa L.*

Rosehip fruits distinguished by a high content of biologically active substances and are widely used in medicine.

Plant raw materials collected in the southern region of the Republic of Kazakhstan (Almaty region). The crushed air-dry raw material was extracted with hexane and chloroform in a raw material-reagent ratio (1:10) in a Soxhlet apparatus.

Plants of the genus *Rosa* are rich in vitamins A, C, E and group B, and also contain sugars, flavonoids, saponins, phytosterols, glycosides, tannins, organic acids, amygdalin, essential oils. Thus, rosehip is a promising raw material for the creation of domestic medicines.

This article examines the study of the quantitative composition of amino acids and vitamins in the fruits of the species of the genus *Rosa* widespread in Kazakhstan in the supercritical extract, isolated and the fruits of the *Rosa canina* plant, in order to establish the possibility of using and with the subsequent cultivation of the selected species.

Key words: *Rosa*, *Rosa canina L.*, Supercritical fluid extraction, amino acid, vitamins.

Introduction.

The genus rose hip, or rose (*Rosa L.*), belongs to the Rosaceae family. It has many cultural forms, bred under the general name of Rose. At the moment, there are more than 400 species of rose hips known. Usually these are erect shrubs, less often lianas, sometimes low tree-like forms or almost herbaceous plants. Rose hip is common in the temperate and subtropical zones of the Northern Hemisphere, and it can often be found in the mountainous regions of the tropical belt.

Kazakhstan possesses significant resources of medicinal plant raw materials. The species of the wild rose genus - *Rosa L.* as the most valuable medicinal plant. In total, 21 species of wild rose grow in the Republic of Kazakhstan, including 5 in Central Kazakhstan: *R. glabrifolia* - w. naked, *R. laxa*

Retz. - w. loose, *R. acicularis* Lindl. - (w. Spiny), *R. majalis* Herrm. (*R. cinnamomea* L.) - w. May (w. cinnamon) and *R. pimpinellifolia* L. (*R. spinosissima* L.) - w. femoral belong to among the most priority representatives of the wild flora.

Dog rose (*Rosa canina*) is a shrub of the Rosaceae family, reaching a height of 1.5-3 m, with curved, rarely almost straight branches and with green or red-brown bark, usually without a bluish bloom. Thorns are strong, sickle-shaped, sparse or scattered on the main stems, sometimes almost straight, abundant on flowering branches, flattened at the widened base. Leaves of 7-9 cm tend to be long, green and glaucous, glabrous, sometimes with sparse short hairs along the main shaft, compound, pinnate, with five or seven ovate glabrous sharp-serrate leaves. The flowers are usually pale pink, white or bright pink color. The

ripe false fruit is large, 15-26 mm long, broadly oval, less often almost spherical, sometimes elongated-oval, smooth, bright or light red, with characteristic pinnately incised, bent down, sepals falling off when the fruit ripens.

According to literature resources, the rose hips, *Rosa canina*, are rich in vitamins of C, E, P and group B, also containing sugar, flavonoids, saponins, glycosides, tannins, organic acids, and essential oils. Thus, rose hip is a promising raw material for the creation of domestic medicine. Moreover, the genus rose hips of (*Rosa L.*) belong to the well-known plants that are used in modern medicine due to their high content of such as carotenoids, amino acids, flavonoids, carbohydrates, tannins, and fatty acids.

Nowadays, the ecological and social situations in the world urgently require new approaches to extract biological components from plant materials, since widely used solvents cannot always be completely removed from the obtained extract. Moreover, raw materials undergo an amount of changes due to the use of chemical solvents. In food processing and the industry, the use of a number of extractants with toxic or mutagenic effects is limited, as well as in the pharmaceutical industry. One of the ways to solve this problem is to utilize supercritical carbon dioxide as an extractant. Apart from that, the technology itself is called "supercritical fluid extraction with carbon dioxide from plant raw materials".

Materials and methods:

The quantitative determination of amino acids by GJC

1 g of the analyzed substance is hydrolyzed in 5 ml of 6 n hydrochloric acid at 105°C for 24 hours in ampoules sealed under a stream of argon. The resulting hydrolyzate is evaporated three times to dryness on a rotary evaporator at a temperature of 40-50°C and a pressure of 1 atmosphere. The formed precipitate is dissolved in 5 ml of sulfosalicylic acid. After centrifugation (1500 rpm) for 5 minutes, the supernatant is passed through a column with Daux 50, H-8, 200-400 mesh ion exchange resin at a rate of 1 drop / s. Thereafter, the resin is washed with 1-2 ml of deionized water and 2 ml of 0.5 N acetic acid; then the resin is washed to neutral pH. In order to elute amino acids from the column, 3 ml of 6N NH₄OH solution is passed through it at a rate of 2 drops / s. The eluate is collected in a round bottom flask together with distilled water, which is used to wash the column to neutral pH. Then the contents of the flask are evaporated to dryness on a rotary evaporator under a pressure of 1 atm, and a temperature of 40-50°C. After adding to this flask, 1 drop of a freshly prepared 1.5% solution of SnCl₂, 1 drop of 2,2-dimethoxypropane and 1-2 ml of propanol saturated with hydrochloric acid, and it is heated to 110°C, maintaining this temperature, for 20 minutes, and then the contents again evaporated from the flask on a rotary evaporator. At the next stage, 1 ml of a freshly prepared acetalizing reagent (1 volume

of acetic anhydride, 2 volumes of triethylamine, 5 volumes of acetone) is introduced into the flask and heated at 60°C for 1.5-2 minutes. Then the sample is again evaporated on a rotary evaporator to dryness and 2 ml of ethyl acetate and 1 ml of saturated NaCl solution are added to the flask. The contents of the flask are thoroughly mixed and as soon as 2 layers of liquids are clearly formed, the upper (ethyl acetate) layer is taken for gas chromatographic analysis, which was carried out on a gas-liquid chromatograph "Carlo-Erba4200" (Italy-USA).

The quantitative determination of fatty acids by GLC.

1 volume of the sample is extracted with 20 times of the volume of a mixture of CHCl₃ and CH₃OH (2:1) for 5 minutes. Then the content is filtered through a paper filter to obtain a pure extract, which is evaporated in a round-bottom flask on a rotary evaporator at a bath temperature of 30-40°C to dryness. After that 10 ml of methanol and 2-3 drops of acetyl chloride are added to the flask and methylated at a temperature of 60-70°C in a special system for 30 minutes. The methanol is then evaporated on a rotary evaporator, and the sample is extracted from a flask with 5 ml of hexane and injected into a gas chromatograph.

The quantitative content of vitamin C is determined with the help of titrometrical analysis according to the method. Vitamins A and E are done by the fluorimetric method. The process of determination of vitamin C content: a sample in an amount of at least 0.3 g is placed in a centrifuge tube, the walls of which are covered with sodium citrate powder. After centrifugation of the sample for 30 minutes at 3000 rpm, it is transferred to another tube, and an equal amount of bidistilled water is added there and double the amount of freshly prepared 5% metaphosphoric acid solution. The protein precipitate is stirred with a stick and centrifuged for 10 min at 3000 rpm. The supernatant liquid in an amount of 0.1-0.5 ml is introduced into porcelain titration cuvettes (2 parallel samples) and titrated with 0.001 n - 0.0005 n solution of 2,6-dinitrophenolindophenol sodium salt from a special micropipette with a capacity of 0.1 ml. In parallel, a "blind" experiment is performed with a 5% solution of metaphosphoric acid and bidistilled water (1: 1). At the same time, fluoreometric determination of the concentration of vitamins A and E is carried out. 1 ml of bidistilled water is added to 0.2 ml of the sample and shaken for 30 seconds.

Following these, actions add 1 ml of 96% ethanol and shake again for 30 seconds. Then, after adding 5 ml of hexane, repeat the procedure, shaking it all again. After that the sample is centrifuged for 10 minutes at 1500 rpm. For spectrometry, a clearly separated hexane layer (3 ml) is taken, which can be stored for 2 hours in tightly sealed tubes in a dark place. Standard and control (blank) samples are prepared in parallel with the test samples. In standard samples, 0.2 ml of a standard solution (tocopherol

and retinol acetate in ethanol) is taken instead of a prototype. In control samples, water is utilized instead of experimental samples. Spectrofluorimetry (spectrofluorimeter "Hitachi", Japan) of tocopherol is carried out at an excitation wavelength of 292 nm and fluorescence of 310 nm; retinol - at 335 and 340 nm, accordingly.

The analysis results are presented in Figures 1-3.

Results and discussion:

Figure 1. Amino acid composition of rose hips fruits of Rosa canina

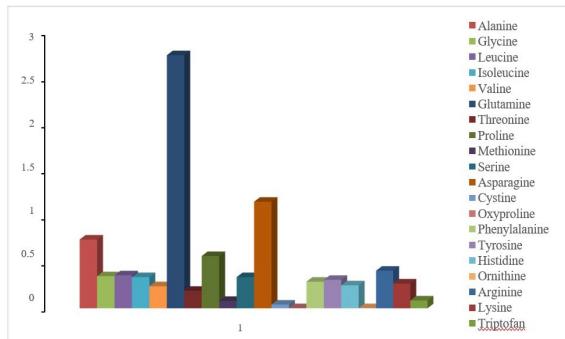
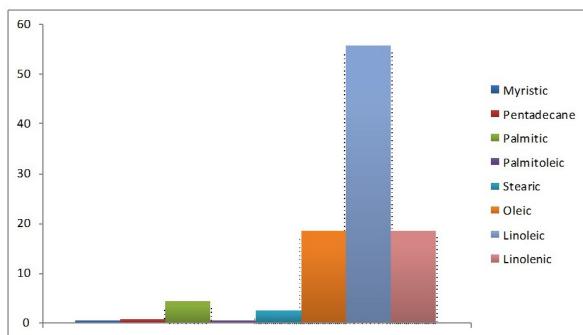

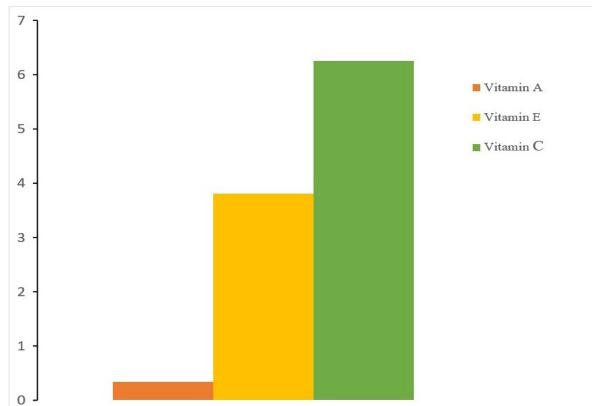
Figure 1 illustrates that rose hip Rosa canina fruits contain the most amino acids such as glutamine, asparagine, alanine, and proline

Figure 2. The fatty acid composition of rose hips of Rosa Canina

Rosa canina rose hips contain mainly linoleic and oleic acids. Linoleic and oleic acids are essential fatty acids, and they are parts of the Omega-9 and Omega-6 unsaturated acids.

Figure 3. The quantitative content of vitamins A, E, C in the fruits of rose hips Rosa canina.

According to the study results, it can be concluded that the fruits of the rose hip Rosa canina are rich in vitamins C, therefore, they can be utilized in the food industry, as well as in medicine as biologically active food additives.

Conclusion

According to the vitamin, fatty acid and amino acid composition containment test results of rose hips Rosa canina of the genus Rosa, it was established, in accordance with the data obtained, that the amino acid composition generally corresponds to such type of the genus Rosa within the vitamin and fatty acid compositions. Earlier, we found that the pharmacopoeial parameters of the collected medicinal plant raw materials meet the established standards, which allows us to consider Rosa canina as an independent herbal medicine and as a raw material for the isolation of vitamins and amino acids.

Biologically active substances found in the fruits and flowers of Rosa canina l, such as bioflavonoids (plant polyphenolic compounds), tannins, quercitin, pectin, hyperoside; vitexin; sugar (fructose); organic acids; vitamins - β-carotene (provitamin A), C, E and K; trace elements (potassium, zinc, iron, manganese, magnesium, zinc) are used in medicinal products and contribute to its widespread use in medicine.

Е.С. Ихсанов*, Г.Е. Тасмагамбетова, Ю.А. Литвиненко, К.М. Кусанинова, Н.Т. Андасова

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті, Физикалық-химиялық зерттеулер

және талдау әдістері орталығы, Алматы, Қазақстан

E-mail: erbol.ih@gmail.com

ROSA CANINA L АМИН ҚЫШҚЫЛЫ, МАЙ ҚЫШҚЫЛЫ ЖӘНЕ ВИТАМИНДІК ҚҰРАМЫ

Аннотация. Итмұрын немесе Раушан (*Rosa L.*), қызылт түсті (Rosaceae) тұқымдасына жатады. Жалпы көптеген нысандар Раушан атауымен өсіріледі. Қазіргі уақытта итмұрының 400-ден астам түрі белгілі. Әдетте бұл тік бұталар, сирек Лиана, кейде биік емес ағаш тәріздес немесе шөпті өсімдіктер. Итмұрын Солтүстік жарты шардың қалыпты және субтропикалық аймақтарында таралған, оны тропикалық белдеудің таулы аудандарында кездестіруге болады. Итмұрының кейбір түрлері солтүстікегі полярлық шенберден оңтүстікегі Эфиопияга дейін жетеді. Ал Америка құрлығында-Канададан Мексикаға дейін барады. Итмұрын үшін қолайлы жағдай Жерорта теңізі аймағы. Итмұрын түрінің бірнеше түрі таралған.

Қазақстанда өсімдік тектес дәрілік шикізаттың елеулі ресурстары бар. Жабайы өсетін флораның ең басым өкілдерінің қатарына итмұрын – Rosa L. тегінің түрлері жатады. Республикада итмұрының 21 түрі өседі, оның ішінде Орталық Қазақстанда-5: R. glabrifolia – бас сүйекті итмұрын, R. laxa Retz. – борпылдақ итмұрын, R. acicularis Lindl. – (ине итмұрын), R. majalis Herrm. (R. cinnamomea L.) – май итмұрын (сиыр итмұрын) и R. pimpinellifolia L. (R. spinosissima L.) – бедренцелистік итмұрын.

L Қызылт тұқымдастының Қазақ түрі итмұрын жемістері биологиялық белсенді заттардың жоғары болуымен ерекшеленеді және медицинада да, кулинарияда да кеңінен қолданылады. Өсімдік шикізаты Қазақстан Республикасының оңтүстік өңірінде (Алматы облысында) жиналған. Ұсақталған ауа-құргақ шикізат Сокслет аппаратындағы шикізат-реагент (1:10) қатынасында гексан және хлороформмен экстрагерленді.

Rosa L түрлерінің өсімдіктері A, C, E, дәрумендеріне және B тобына, сондай-ақ глюкоза, флавоноидтар, сапониндер, фитостероидтар, гликозидтер, таниндер, органикалық қышқылдар, амигдалин, эфир майларына бай. Осылайша, Раушан жамбастары отандық медицинаны дамыту үшін перспективті шикізат болып табылады.

Түйін сөздер: Rosa canina L., ЖКФ-экстракция, никотин, GC-MS, химиялық құрамы.

Е.С. Ихсанов*, Г.Е. Тасмагамбетова, Ю.А. Литвиненко, К.М. Кусаинова, Н.Т. Андасова

Казахский национальный университет имени аль-Фараби Центр физико-химических методов исследования и анализа, Алматы, Казахстан

E-mail: erbol.ih@gmail.com

АМИНОКИСЛОТНЫЙ, ЖИРНОКИСЛОТНЫЙ И ВИТАМИННЫЙ ROSA CANINA L.

Аннотация: Плоды шиповника или розы (Rosa L.) относятся к семейству розоцветных. Под названием розы выращивают множество культурных форм. К настоящему времени известно более 400 видов шиповников. Обычно это вертикальные кустарники, реже лианы, а иногда невысокие древовидной формы или почти травянистые растения. Шиповник широко распространен в умеренных и субтропических зонах Северного полушария, а также часто встречается в горных районах тропиков. Некоторые виды шиповника широко распространены от Северного полярного круга на севере до Эфиопии на юге. На американском континенте они распространены от Канады до Мексики. Самые благоприятные условия для шиповника - в Средиземноморском регионе. Распространены несколько видов плодов шиповника.

Казахстан обладает значительными ресурсами лекарственного растительного сырья. Среди преобладающих представителей дикой флоры - виды шиповника как ценнейшего лекарственного растения Rosa L. В целом в стране произрастает 21 вид шиповника, в том числе в Центральном Казахстане 5: R. glabrifolia - w. голый, R. laxa Retz. - ш. рыхлый, R. acicularis Lindl. - (со шипинатом) R. majalis Herrm. (R. cinnamomea L.) - ш. Май (с корицей) и R. pimpinellifolia L. (R. spinosissima L.) - у. бедренный.

Казахский вид розового семейства L Шиповник богат биологически активными веществами и широко используется в медицине. Растительное сырье собирается в южном регионе Республики Казахстан (Алматинская область). Сухое сырье измельчали с воздухом при соотношении гексана и хлороформа к исходному материалу (1:10) в аппарате Сокслета.

Растения вида Rosa L. богаты витаминами A, C, E и группы B, а также глюкозой, флавоноидами, сапонинами, фитостеринами, гликозидами, дубильными веществами, органическими кислотами, амигдалином, эфирными маслами. Таким образом, плоды шиповника – перспективное сырье для развития отечественной медицины.

Ключевые слова: Rosa, Rosa canina L., СКФ-экстракция, аминокислоты, витамины.

Information about authors:

Ikhsanov Yerbol Saginovich – PhD, Senior lecturer Department of Chemistry and Chemical Technology of the Al-Farabi Kazakh National University, e-mail: erbol.ih@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0003-4640-9584>.

Tasmagambetova Gulzhaina Erzhanovna – Graduate student of the Faculty of Chemistry and Chemical Technology, e-mail: guljaina_98.14@mail.ru, <https://orcid.org/0000-0003-1892-2268>.

Kusainova Kundyz Mulkamankazy – Graduate student of the Faculty of Chemistry and Chemical Technology e-mail: Kundyz.kusainova@mail.ru, <https://orcid.org/0000-0001-8368-5372>.

Andasova Nazymgul Talgatovna – Graduate student of the Faculty of Chemistry and Chemical Technology e-mail: nazymgul.andasova@mail.ru, <https://orcid.org/0000-0001-6405-1470>.

Litvinenko Yuliya Alekseevna – candidate of chemical sciences, Senior lecturer, Department of Chemistry

and ChemicalTechnology of the Al-Farabi Kazakh National University, e-mail: yuliya_litvinenk@mail.ru, <https://orcid.org/0000-0002-6387-187X>.

References

- [1] Nađpal, J. D., Lesjak, M. M., Šibul, F. S., Anačkov, G. T., Četojević-Simin, D. D., Mimica-Dukić, N. M., & Beara, I. N. (2016). Comparative study of biological activities and phytochemical composition of two rose hips and their preserves: Rosa canina L. and Rosa arvensis Huds. *Food Chemistry*, 192, 907–914., doi: 10.1016/j.foodchem.2015.07.089. Epub 2015 Jul 23.
- [2] Angelov G., Boyadzhieva S.S., Georgieva S.S. Rosehip extraction: Process optimization and antioxidant capacity of extracts // Central European Journal of Chemistry. - 2014. - Vol. 12, Is. 4. - P. 502 – 508. doi.org/10.2478/s11532-013-0395-0
- [3] Ouerghemmi, S., Sebei, H., Siracusa, L., Ruberto, G., Saija, A., Cimino, F., & Cristani, M. (2016). Comparative study of phenolic composition and antioxidant activity of leaf extracts from three wild Rosa species grown in different Tunisia regions: Rosa canina L., Rosa moschata Herrm. and Rosa sempervirens L. *Industrial Crops and Products*, 94, 167–177. doi.org/10.1016/j.indcrop.2016.08.019
- [4] Bender K.I., Gomenjuk G.A. *Ukazatel' po primeneniju lekarstvennyh rastenij v nauchnoj i narodnoj medicine*. - 2009. - P. 1111. doi: 10.17816/RCF16171-78
- [5] Hrzhanovskij. H. V. *Shipovniki Kazahstana* // Narodnoe hozyajstvo Kazahstana. - 2005. - Vol. 500, Is. 5. - P. 54 – 65. doi: 10.1186/1471-2229-13-12.
- [6] Ercisli S. Chemical composition of fruits in some rose (*Rosa spp.*) species // *Food Chemistry*. - 2007. - Vol. 104, Is. 4. - P. 1379 – 1384. doi: 10.1016/j.foodchem.2007.01.053
- [7] Arai Y. S.T. Supercritical fluids: molecular interactions, physical properties and new applications.2002. - Vol. 345, Is. 4. - P. 200–210. doi: 10.1007/b135837
- [8] Winther, K., Warholm, L., Campbell-Toft, J., & Marstrand, K. (2018). Effect of *Rosa canina* L (Rose-hip) on cold during winter season in a middle-class population: A randomized, double-blinded, placebo-controlled trial. *Journal of Herbal Medicine*. doi.org/10.32014/2020.2518-1491.25
- [9] Jakovljevic, M., Moslavac, T., Bilic, M., aladic, K., Bakula, F. (2018). Supercritical CO₂ extraction of oil from rose hips (*Rosa canina* L.) and cornelian cherry (*Cornus mas* L.) seeds. *Croatian Journal of Food Science and Technology*, 10(2), 197–205. doi: 10.17508/CJFST.2018.10.2.08
- [10] Saricaoglu, F. T., Atalar, I., Yilmaz, V. A., Odabas, H. I., & Gul, O. (2019). Application of multi pass high pressure homogenization to improve stability, physical and bioactive properties of rosehip (*Rosa canina* L.) nectar. *Food Chemistry*. doi.org/10.1016/j.foodchem.2019.01.002
- [11] Azmir J., Zaidul I.S.M., Rahman M.M., Sharif, K.M., Mohamed, A., Sahena, F., Jahurul, M.H.A., Ghafoor, K., Norulaini, N.A.N., Omar, A.K.M. (2013). Techniques for extraction of bioactive compounds from plant materials: a review. *J. Food Eng*, vol. 117, no. 4, 426–436, doi.org/10.1016/j.jfoodeng.2013.01.014
- [12] Gahler M. Rose hip (*Rosa canina* L.) oil obtained from waste hip seeds by different extraction methods // *Biore sour. Technol.* - 2012. - Vol. 82, № 82. - P. 37–43. doi: 10.1016/s0960-8524(01)00161-4
- [13] Kou, Y., Yuan, C., Zhao, Q., Liu, G., Nie, J., Ma, Z., ... Zhao, L. (2016). Thidiazuron Triggers Morphogenesis in *Rosa canina* L. Protocorm-Like Bodies by Changing Incipient Cell Fate. *Frontiers in Plant Science*, 7. doi: 10.3389/fpls.2016.00557
- [14] Ikhsanov Y.S., Sultanova N.A., Abilov Z.A., Choudhary M.I. (2018). Investigation of components of hexane extract from *Tamarix hispida* by method of gas chromatography. *Izvestiya vysshikh uchebnykh zavedenii khimiya khimicheskaya tekhnologiya*, vol.61, no6, 83-87, doi.org/10.3389/fpls.2016.00557
- [15] Hugh M.A., Krukonis V.Y. Supercritical fluid extraction: Principles and Practice. – Butterworth: Heinemann, 1994. - P. 507. doi.org/10.1002/cjce.5450660332
- [16] Jafarirad, S., Mehrabi, M., Divband, B., & Kosari-Nasab, M. (2016). Biofabrication of zinc oxide nanoparticles using fruit extract of *Rosa canina* and their toxic potential against bacteria: A mechanistic approach. *Materials Science and Engineering: C*, 59, 296–302. doi.org/: 10.1016/j.msec.2015.09.089
- [17] Jiménez, S., Gascón, S., Luquin, A., Laguna, M., Ancin-Azpilicueta, C., & Rodríguez-Yoldi, M. J. (2016). *Rosa canina* Extracts Have Antiproliferative and Antioxidant Effects on Caco-2 Human Colon Cancer. *PLOS ONE*, 11(7), e0159136. doi.org/ 10.3390/antiox9010017
- [18] Ikhsanov Y.S., Nauryzbaev M, Musabekova A., Alimzhanova M., Burashev E. (2019). Study of *nicotiana tabacum* l extraction, by methods of liquid and supercritical fluid extraction, journal-Journal of Applied Engineering Science, Vol.17, no. 3 doi.org/ 10.5937/jaes17-21189
- [19] Erfani, M., Tabatabaei, Z. G., Sadigh-Eteghad, S., Farokhi-Sisakht, F., Farajdokht, F., Mahmoudi, J., Nasrolahi, A. (2019). *Rosa canina* L. methanolic extract prevents heat stress-induced memory dysfunction in rat. *Experimental Physiology*. doi:10.1113/ep087535
- [20] Kiralan, M., & Yildirim, G. (2019). Rosehip (*Rosa canina* L.) Oil. *Fruit Oils: Chemistry and Functionality*, 803–814. doi:10.1007/978-3-030-12473-1_43

МАЗМҰНЫ – СОДЕРЖАНИЕ – CONTENTS

Аппазов Н.О., Диярова Б.М., Базарбаев Б.М., Асылбекқызы Т., Джиембаев Б.Ж. КҮРІШ ҚАЛДЫҒЫМЕН МҰНАЙ ШЛАМЫН БІРГЕ ӨНДЕУДЕ БАЙЛАНЫСТЫРУШЫ КРАХМАЛ НЕГІЗІНДЕ БРИКЕТТЕЛГЕН БЕЛСЕНДІРІЛГЕН КӨМІР АЛУ.....	6
Anarbekova Z.A., Baigazieva G.I. THE INFLUENCE OF YEAST RACES ON THE AROMA-FORMING SUBSTANCES OF TABLE WINES.....	12
Augaliev D.B., Erkibaeva M.K., Aidarova A.O., Tungatarova S.A., Baizhumanova T.S. OXIDATIVE DIMERIZATION OF METHANE TO C2 HYDROCARBONS.....	18
Әбдібек А.Ә., Мулдабекова Б.Ж., Якияева М.А., Идаятова М.А., Әбіл А.Ж. ҰНДЫ КОНДИТЕР ӨНДІРІСІНДЕ ДӘСТУРЛІ ЕМЕС ШИКІЗАТТАРДЫ ҚОЛДАNUДЫҢ ТИМДІЛІГІ.....	24
Исаева Н.А., Байгазиева Г.И. ҚАНТ АЛМАСТЫРҒЫШ – СТЕВИЯ [STEVIA REBAUDIANA BERTONI (L.)] ҚОСЫЛҒАН СУЫҚ ҚАРА ШАЙ ӨНДІРІСІ.....	31
Ikhsanov Y.S., Kusainova K.M., Tasmagambetova G.Y., Andasova N.T., Litvinenko Y.A. AMINO ACID, FATTY ACID AND VITAMIN COMPOSITION OF ROSA CANINA L.....	39
Jalmakhanbetova R.I., Suleimen Ye.M., Kasenov B.K. CALCULATE THE STANDARD ENTHALPIES OF COMBUSTION, FORMATION AND MELTING OF THE COMPLEX ROSEOFUNGIN WITH α -, β - and γ -CYCLODEXTRIN.....	44
Kairbekov Zh.K., Jeldybayeva I.M., Abilmazhinova D.Z., Suimbayeva S.M. PHYSICOCHEMICAL AND ANTIOXIDANT PROPERTIES OF HUMIC ACIDS OF LOW-MINERALIZED PELOIDS OF THE TUZKOL DEPOSIT.....	48
Mamyrbekova Aizhan, Mamyrbekova Aigul, Kassymova M.K., Aitbayeva A.Zh., Chechina O.N. STUDY OF KINETICS OF COPPER OXIDATION BY ELECTROLYSIS UND NON-STATIONARY CONDITIONS.....	54
Madet G., Bayazitova M.M. RESEARCH OF MALTING PROPERTIES OF KAZAKHSTAN TRITIKALE GRAIN VARIETIES FOR USE IN THE BEVERAGE INDUSTRY.....	59
Mussina A.S., Baitasheva G.U., Myrzakhmetova N.O., Tagabergenova Zh.A., Gorbulicheva E.P. EVELOPMENT OF THE CONDITIONS FOR STORING THALLIUM AMALGAM.....	65
Naguman P.N., Zhorabek A.A., Amanzholova A.S., Kulakov I.V., Rakhimbaeva A.N. PHYTONCIDES IN THE COMPOSITION OF COMMON BIRD CHERRY.....	70
Nurdillayeva R.N., Saurbay Zh.G., Bayeshov A.B. DISSOLUTION OF STAINLESS STEEL IN SODIUM CHLORIDE SOLUTION AT POLARIZATION BY NON-STATIONARY CURRENT.....	75
Rakhimberlinova Zh.B., Kulakov I.V., Alimzhanova A.Zh., Mussirepov M.M., Nakypbekova N.E. CHEMICAL ACTIVATION OF THE SURFACE OF THE BURNT ROCK BY VARIOUS MODIFIERS.....	81
Rasulov S.R., Mustafayeva G.R. DEVELOPMENT OF EFFECTIVE CATALYSTS FOR PROCESSING C3-C4 HYDROCARBONS.....	87

Tyan A., Bayazitova M.M. SELECTION OF THE MASHING MODE IN THE PREPARATION OF BEER WORT BY USING THE WHEAT MALT.....	94
Vysotskaya N.A., Kabylbekova B. N., Spabekova R.S., Asylbekova D.D., Lukin E.G. SOME FEATURES OF ELECTRODEPOSITION OF METALS FROM ELECTROLYTES WITH SURFACTANTS.....	99
Yermagambet B.T., Kazankapova M.K., Nauryzbayeva A.T., Kassenova Zh.M. SYNTHESIS OF CARBON NANOFIBERS BASED ON HUMIC ACID AND POLYACRYONITRILE BY ELECTROSPINNING METHOD.....	103

**Publication Ethics and Publication Malpractice
in the journals of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan**

For information on Ethics in publishing and Ethical guidelines for journal publication see <http://www.elsevier.com/publishingethics> and <http://www.elsevier.com/journal-authors/ethics>. Submission of an article to the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan implies that the described work has not been published previously (except in the form of an abstract or as part of a published lecture or academic thesis or as an electronic preprint, see <http://www.elsevier.com/postingpolicy>), that it is not under consideration for publication elsewhere, that its publication is approved by all authors and tacitly or explicitly by the responsible authorities where the work was carried out, and that, if accepted, it will not be published elsewhere in the same form, in English or in any other language, including electronically without the written consent of the copyrightholder. In particular, translations into English of papers already published in another language are not accepted.

No other forms of scientific misconduct are allowed, such as plagiarism, falsification, fraudulent data, incorrect interpretation of other works, incorrect citations, etc. The National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan follows the Code of Conduct of the Committee on Publication Ethics (COPE), and follows the COPE Flowcharts for Resolving Cases of Suspected Misconduct (http://publicationethics.org/files/u2/New_Code.pdf). To verify originality, your article may be checked by the Cross Check originality detection service <http://www.elsevier.com/editors/plagdetect>. The authors are obliged to participate in peer review process and be ready to provide corrections, clarifications, retractions and apologies when needed. All authors of a paper should have significantly contributed to the research.

The reviewers should provide objective judgments and should point out relevant published works which are not yet cited. Reviewed articles should be treated confidentially. The reviewers will be chosen in such a way that there is no conflict of interests with respect to the research, the authors and/or the research funders.

The editors have complete responsibility and authority to reject or accept a paper, and they will only accept a paper when reasonably certain. They will preserve anonymity of reviewers and promote publication of corrections, clarifications, retractions and apologies when needed. The acceptance of a paper automatically implies the copyright transfer to the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan.

The Editorial Board of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan will monitor and safeguard publishing ethics.

Правила оформления статьи для публикации
в журнале смотреть на сайте:

[www:nauka-nanrk.kz](http://nauka-nanrk.kz)

<http://chemistry-technology.kz/index.php/en/arhiv>

ISSN 2518-1491 (Online), ISSN 2224-5286 (Print)

Редакторы: *М.С. Ахметова, Р.Ж. Мрзабаева, Д.С. Аленов*
Верстка на компьютере *В.С. Зикирбаева*

Подписано в печать 12.06.2021.
Формат 60x881/8. Бумага офсетная. Печать – ризограф.
10,2 п.л. Тираж 300. Заказ 3.

*Национальная академия наук РК
050010, Алматы, ул. Шевченко, 28, т. 272-13-18, 272-13-19*